

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

3. Februar 2014

Røde Kors høringsinnspill til strategien for ansvarlig investeringspraksis i Statens pensjonsfond utland

1. Innledning

Røde Kors arbeider over hele verden for å bedre den humanitære situasjonen for sårbare grupper. Vi operer både i fredstid og væpnet konflikt. Gjennom vårt arbeid erfarer vi viktigheten av næringslivets tilstedeværelse. Røde Kors er opptatt av at selskaper driver forretningsvirksomhet i tråd med de internasjonale menneskerettighetene og internasjonal humanitærrett.

Statens pensjonsfond utland (SPU) kan gjennom en ansvarlig investeringspraksis utgjøre en forskjell på globale selskapers forretningsvirksomhet og deres respekt for folkeretten. Røde Kors syntes det derfor er positivt at Finansdepartementet ønsker å styrke arbeidet med den ansvarlige investeringspraksisen i SPU. Samtidig mener Røde Kors at det fremstår som uklart i høringsnotatet hva som er motivene for de foreslåtte operasjonelle og institusjonelle endringene, og hva som er den overordnede målsettingen. Mandatet til Strategirådet har vært «å gi en vurdering av

Røde Kors

Post: P.B. 1 Grønland, 0133 OSLO
Besøk: Hausmannsgt. 7
Fakturering: Norges Røde Kors,
Postboks 2967, 7438 Trondheim

Bank: 8200 01 76318
Post: 0809 50 90444
Org.nr: NO 864 139 442

Tlf: 05003
Faks: 22054040
Web: <http://www.redcross.no>
E-post: post@redcross.no

hvordan de samlede ressursene og kompetansene i Finansdepartementet, Etikkrådet og Norges Bank best kan utnyttes for å styrke arbeidet med ansvarlig investeringspraksis i SPU». Utfordringen, slik Røde Kors ser det, er at høringsnotatet ikke sier noe om hva myndighetene mener med «å styrke arbeidet» med ansvarlig investeringspraksis i SPU.

2. Insentivet for ansvarlig investeringspraksis bør ikke være økonomisk profit

Røde Kors er bekymret for at Strategirådet i sine anbefalinger, legger avgjørende vekt på at SPU skal oppnå økonomisk gevinst ved å investere ansvarlig. Strategirådet viser gjentatte ganger til mangelfull empirisk forskning på effekten av miljømessige eller samfunnsmessige forhold, og da spesielt i sammenheng med selskapenes verdi. Røde Kors er enige i at det på lang sikt vil være en fordel om SPU vil oppnå økonomisk gevinst ved å investere ansvarlig. Samtidig mener vi at dette er sekundært. I første omgang handler ansvarlige investeringer om å etablere og å skape en internasjonal praksis som tar avstand fra å investere i selskaper som utnytter arbeidskraft og lokalmiljø på en uverdigg måte, og i strid med folkeretten. Det betyr at enkelte ganger må investorer takke nei til en mulighet om å oppnå økonomisk gevinst, fordi det aktuelle selskapet opptrer uetisk og i strid med folkeretten.

Det nasjonale og internasjonale arbeidet knyttet til næringslivets samfunnsansvar også kalt Corporate Social Responsibility (CSR) hviler på en grunnide om at næringslivets respekt for menneskerettighetene, internasjonal humanitærrett samt miljø og anti-korrupsjon vil bidra til en mer bærekraftig utvikling. Selskaper som driver bærekraftig vil også på sikt kunne øke sin finansielle fortjeneste. Med andre ord – insentivet for næringslivets samfunnsansvar er ikke - finansielle forhold. Røde Kors mener de samme insentivene bør ligge til grunn for utviklingen av en strategi for ansvarlige investeringer i SPU.

Røde Kors mener det er viktig at en overordnet strategi for ansvarlige investeringer i SPU, støtter opp under det internasjonale arbeidet med CSR. Det skal «lønne» seg for selskaper å drive forretningsvirksomhet i tråd med menneskerettigheter og internasjonal humanitærrett. Derfor er det svært uheldig at Strategirådet i sine anbefalinger legger vekt på at utelukkelse av selskaper ikke nødvendigvis påvirker selskapers videre handlinger: «det finnes noe teoretisk forskning som argumenterer for at trusselen om utelukkelse fra en institusjonell investor kan påvirke selskapsledelsens adferd, men at det er begrenset med empiriske undersøkelser som understøtter dette. Det er videre begrenset med undersøkelser om det at institusjonelle investorer selger seg ut påvirker selskapers videre handlinger eller resultater i etterkant.»

Denne type uttalelser kan gi inntrykk av at hensikten med å utelukke selskaper på grunn av uetisk adferd først og fremst er for å endre selskapets handlinger. Røde Kors mener det er feil. Hensikten med å utelukke selskaper er først og fremst å markere at man tar avstand fra uetisk forretningsvirksomhet. På den måten bidrar man også til å utvikle internasjonale standarder som bygger opp under dette verdisynet. Samtidig mener Røde Kors at nettopp fordi det ikke finnes empirisk forskning som viser hva som faktisk påvirker selskapsledelsens adferd og selskapers handlinger, er det uforsvarlig av institusjonelle investorer å fortsette med investeringer i selskaper som opptrer uetisk og i strid med folkeretten.

3. Etikkrådet sikrer åpenhet

Røde Kors er fornøyd med det arbeidet Etikkrådet har nedlagt i å forvalte Retningslinjer for observasjon og utelukkelse av selskaper fra Statens pensjonsfond utlands investeringsunivers. Spesielt mener Røde Kors at det er helt avgjørende at tilråding om utelukkelse fra SPU er tilgjengelig for offentligheten. Denne offentliggjøringen har også bidratt til at selskaper og organisasjoner har fulgt Etikkrådets anbefalinger i sine egne fondsinvesteringer.

Åpenhet om selskapsspesifikke forhold der det er klart at selskapskontakt ikke vil kunne endre det som selskapet utelukkes for, skaper presedens for forsvarlig investeringer nasjonalt og internasjonalt. Dette gjelder særlig på området for våpen, eksempelvis de selskapene som Etikkrådet tilrår utelukkes på grunn av produksjon av komponenter til kjernevåpen eller av våpen som er i strid med Norges folkerettslige forpliktelser.

Røde Kors minner om at da Finansdepartementet fremmet forslag om rapporteringsplikt på samfunnsansvar for større norske foretak i 2013, var det flere selskaper som kritiserte forslaget fordi det både kunne skade bedriftens omdømme og konkurransefortrinn. Finansdepartementet var imidlertid tydelig på at hensynet til økt åpenhet og økt offentlig søkelys måtte veie tyngre. Departementet skrev den gang at økt åpenhet kan gi risiko for negativ omtale, men at det kan være «nyttig for bedrifter som oppfattes å være i utakt med aksepterte standarder og normer for samfunnsansvarlig virksomhetsutøvelse å motta korrektiver fra omverdenen.» Røde Kors mener de samme hensynene må gjøres gjeldende, når det nå fremmes forslag om at det kun skal være generelle prinsipper for investeringspraksis og ikke selskapsspesifikk informasjon som skal være offentlig tilgjengelig. Vi mener også at utelukkelse av selskaper bør være beslutninger som er offentlige. Hovedstyret i Norges Bank bør derfor ikke ha hovedansvaret for å beslutte utelukkelse fra SPU, samt bestemme graden av åpenhet rundt slike beslutninger. Åpenhet rundt slike beslutninger vil bidra til at selskaper som er i utakt med sine omgivelser, får de nødvendige korrektivene fra omverdenen.

På denne bakgrunn er Røde Kors uenig i Anbefaling 6 under pilar 2 i høringsnotatet om at det kun er generelle prinsipper for investeringspraksis og ikke selskapsspesifikk informasjon som skal være offentlig tilgjengelig. Også Anbefaling 9 om at det er hovedstyret i Norges Bank som skal beslutte utelukkelse fra SPU og bestemme graden

av åpenhet rundt slike beslutninger, mener Røde Kors vil forhindre de demokratiske styringsprosessene som må anses å være svært viktig i forvaltningen av SPU.

Med vennlig hilsen

Mads Harlem

Leder av Politikk- og folkerettseksjonen

Charlotte Bayegan-Harlem

Juridisk seniorrådgiver